

## نزاع آبی در خاورمیانه

فرشید عابدی، روزنامه‌نگار: در منطقه خاورمیانه با مسئله جنگ آب مواجه هستیم. پشت پرده مسئله جنگ آب، ردپای برخی کشورها مانند اسرائیل، آمریکا، ترکیه و در برخی موارد هند دیده می‌شود. اسرائیل، فاقد منابع آب داخلی است و به منابع آب خارجی متکی است و برخلاف موافقت‌نامه «وادی عربیه»، آبی به اردن نمی‌دهد و آب رودخانه اردن را به دریایچه طبریه می‌ریزد…

صفحه ۴

### سرمقاله

## راهبرد کلان سیاست خارجی ما چیست؟



کوروش احمدی

دیپلمات پیشین

کام‌های اولیه‌ای که برای تبادل زندانیان بین ایران و آمریکا برداشته شده، بار دیگر این سؤال را مطرح کرده است که اقدامات حکومت ما در چارچوب چه راهبرد کلانی انجام می‌شود؟ راهبرد کلان آمریکا را می‌توان حدس زد. مهار چین و شکست روسیه در اوکراین اولویت راهبردی آمریکا است و یکی از لوازم آن، یعنی کنترل بهای انرژی، اجتناب از تنش در خلیج‌فارس و سخت‌گیری کمتر در اعمال تحریم نفتی علیه ایران را ضروری کرده است. انتخابات سرنوشت‌ساز ۲۰۲۴ آمریکا نیز دلیل دیگر تمایل دولت بایدن به حفظ آرامش در خلیج‌فارس است. تقویت اخیر حضور نظامی آمریکا در منطقه نیز می‌تواند پیوست امنیتی این تنش‌زدایی باشد. به همین دلیل و درحالی‌که گویا از نظر آمریکا برجام منتفی است، مذاکرات مربوط به آنچه «تاهم نانوشته» خوانده شده، از اوایل اردیبهشت در عمان در جریان بوده که ظاهرا تبادل زندانیان پیش‌شرط لازم برای تحقق آن است. آزادی زندانیان آمریکایی همچنین به دلیل انتخابات برای دولت بایدن مهم است. در همین زمینه تاکنون یک فعال حقوق بشر آمریکایی در رواندا و یک بسکتبالیست آمریکایی در روسیه آزاد شده و تلاش برای آزادی خبرنگار وال‌استریت ژورنال زندانی در روسیه و چند زندانی در ایران در جریان است. نظر به اهمیت نقش افکار عمومی در آمریکا، دولت بایدن امیدوار است که آزادی این زندانیان به هموارشدن راه او در انتخابات کمک کند؛ ضمن آنکه به‌شدت مراقب است بهانه‌ای به دست جمهوری‌خواهان و لابی‌های مؤثر ندهد؛ این یعنی کاهش در اصل تحریم‌ها در برنامه نیست.

درحالی‌که استراتژی و تاکتیک‌های آمریکا روشن است، مشکل می‌توان درکی از استراتژی و تاکتیک‌های طرف ایرانی داشت. انتقال یک سیرده ۲۰۷ میلیارد دلاری ایران از عراق به بانکسی در عمان و احتمال انتقال سیرده شش‌میلیارددلاری ایران از کره جنوبی به یک بانک قطری گویا تنها دستاورد مذاکرات ماه‌های اخیر بوده است. در هر دو مورد آمریکا مدعی شده که این سیرده‌ها با مجوز مقامات آمریکایی و صرفا برای کالاهای غیرتحریمی هزینه خواهند شد. اگرچه آسانی بافوری‌کنی گفته است که تضمین‌های لازم گرفته شده است اما با آزادشدن این پنج زندانی، روشن نیست اگر فردا آمریکا در صدور مجوزهای لازم بازی درآورد، چه کاری می‌توان کرد. شک نیست که مشکلات اقتصادی کشور بیش از آن است که با آزادی محدود این سیرده‌ها قابل حل باشد. این سیرده‌ها با توجه به اندازه اقتصاد یک کشور ۸۵ میلیونی و نیاز گسترده به سرمایه‌گذاری‌های معوق در تأسیسات و زیرساخت‌ها و ضرورت توسعه بازار کار برای شمار درخورتوجه بی‌کاران یا شاغلان غیرمولد و کم‌بازده قطره‌ای در دریاست. اگر راهبرد دولت گذران روزمره و باری به هر جهت و از این ستون به آن ستون باشد، شاید بشنود ب این اقدامات مدتی سر کرد، اما بدون شک، تشدید مستمر انواع بحران‌ها در حوزه‌های متعدد به دلیل فقدان منابع کافی و مدیریت کارآمد ادامه خواهد یافت.

اگر بحث‌ها درباره تاهم نانوشته درست باشد و آزادی زندانیان در طرف در هفته‌های آینده را کام نخست در چنین جهتی بدانیم، حاصل آن فقط انجماد در وضعیت کنونی خواهد بود. به این معنی که آمریکا در ازای تنش‌زدایی، سخت‌گیری کمتری در اجرای تحریم‌ها نشان خواهد داد و از این طریق دسترسی ایران به منابع و دارایی‌های خود برای خرید کالاهای غیرتحریمی مختصری بیشتر خواهد شد. در شرایطی که خبری از سناریوی دیگری نداریم، تنها فرض موجود این است که تاهم نانوشته حداکثر به ایران امکان خواهد داد تا اکتبر ۲۰۲۵ دسترسی بیشتری به درآمد نفت خود داشته باشد. در آن تاریخ غرب دو گزینه خواهد داشت: ۱- خاتمه اعتبار قطع‌نامه ۲۳۳۱ و خروج موضوع هسته‌های ایران از دستور کار شورای امنیت مطابق بند ۲ قطع‌نامه ۲-۲. اعاده هفت قطع‌نامه تحریمی سابق علیه ایران مطابق بند ۱۱ قطع‌نامه. بعید است در صورت ادامه وضع موجود و در غیاب یک راه‌حل اساسی، غرب راه نخست را برگزیند.

در چنین شرایطی، مشکل مهم دیگری که با آن مواجه هستیم، پیش‌افتادن سریع رقبای منطقه‌ای از ما در امر توسعه است. برای نمونه دراسترستان از صدور نفت در سال ۲۰۲۲ معادل ۳۲۶ میلیارد دلار بوده و درآمد ترکیه از صادرات در همان سال با افزایش ۱۸.۷۴ درصدی به ۳۴۳ میلیارد دلار رسیده و این کشور از محل جهانگردی ۴۳ میلیارد دلار درآمد داشته است. روشن است که همسایگان ما با چنین درآمدهایی و بهره‌مندی از یک سیاست خارجی متوازن، موقعیت منطقه‌ای امن و بین‌المللی خود را مستحرام بهبود می‌بخشند که یک نمونه اخیر آن همراه‌شدن روسیه و چین با مواضع امارات در مورد سه جزیره ایرانی است. در چنین شرایطی اگر ما وقت و انرژی‌مان را صرف موارد جزئی و پراکنده مانند آزادکردن این یا آن سیرده و نظایر آن کنیم، بیش‌ازپیش از قافله همتایان منطقه‌ای عقب خواهیم ماند و موقعیت ژئوپلیتیک ممتاز و منابع طبیعی و نیروی انسانی ما بیش‌ازپیش بی‌اثر و خنثی خواهد شد.



سه‌شنبه ۲۴ مرداد ۱۴۰۲ • ۲۸ محرم ۱۴۴۵ • ۱۵ آگوست ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۶۲۵ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰۰ تومان

**در «شرق» امروز می‌خوانید: هشدار وقوع پدیده‌های سرمایشی و گرمایشی شدید، اگر من هم درس می‌خواندم، گفت‌وگو با پرویز حبیب‌پور نقاش صحنه‌های کاملا واقعی و یادداشت‌هایی از کیهان زرین‌نقش، نسرین زارعی**

**گزارش «شرق» از یک حاشیه مرزی؛ اشتباه محاسباتی در ایجاد حصارهای مرزی و ۲ هزار هکتار از زمین‌های ایران که بلاتکلیف مانده است**

# ماجرای دیوار کجکی

گزارش تیتربک را در صفحه ۳ بخوانید



**هشدار مدیرعامل مؤسسه خیریه بین‌المللی زنجیره‌امید درباره وضعیت خدمات رسانی پزشکی به کودکان**

## آژیر قرمز برای درمان فوق تخصصی اطفال

۸

### آنچه گذشت…

## این دلارهای لعنتی



امیر سیدین

نوروز امسال، چند روز بعد از کشته‌شدن یک «پیمانکار آمریکایی» در سوریه، وقتی خبر حمله تلافی‌جویانه هوایی آمریکا بهسرعت در رسانه‌های جهان بازتاب می‌یافت، کمتر کسی گمان می‌کرد این بخشی از سناریویی به قصد «افزایش کنترل‌شدن»تش؛ بین ایران و آمریکا باشد؛ سناریویی که هدف غایی آن نقطه مقابل این جدال را نشانه رفته بود: حل بدون دردسر و بی‌تبعات برخی تنش‌های بین دو کشور. چگونه؟ خواهیم گفت.

♦♦♦

داستان دارایی‌های بلوکه‌شده ایران، تقریبا عمری هم‌پای عمر جمهوری اسلامی دارد. البته اگر دقیق‌تر بخواهیم بگوییم، ماجرا یکی، دو سال بعد از پیروزی انقلاب و هم‌زمان با اشغال سفارت آمریکا به دست گروهی از دانشجویانی آغاز شد که هنوز عرق بعد از آن تبِ تشدان، بر تن کشور خشک نشده. اولین دور از توقیف اموال ایران، بعد از اشغال سفارت آمریکا در تهران و با تملک دارایی‌های عمدتا غیرمنقول دولت ایران آغاز شد. ساختمان بنیادها و بانک‌های ایرانی در آمریکا و بعضی اماکن دیپلماتیک و البته مقادیر درخور توجهی پول نقد ذخیره‌شده در بانک‌های آمریکا و دلارهای مربوط به خریدهای بزرگ نظامی حکومت پیشین از ایالات متحده، دارایی‌هایی که هرچند بخش عمده آن به موجب قرارداد الجزایر تعیین تکلیف و دولت آمریکا متعهد شد که آنها را آزاد کند؛ اما این تعهدات هیچ‌گاه به طور کامل انجام نشد و این پرونده باز ماند. حداقل نزد طرف ایرانی. داستان تحریم‌ها با فرازونشیب ادامه یافت؛ اما آنچه به دور دوم تحریم‌ها مشهور شد، به سال‌ها بعد بازمی‌گردد؛ زمانی که اوپاما در دسامبر ۲۰۱۱ و در زمان تنظیم قانون بودجه سال ۲۰۱۲، بخشی را به تحریم‌های ایران اختصاص داد و بانک مرکزی ایران را تحریم کرد. اقدامی که عملا دسترسی ایران به بخش مهمی از اموال و دارایی‌های خود در خارج از کشور را مسدود کرد و مانع استفاده ایران از ثروتی شد که برخی آن را تا حدود ۱۲۰ میلیارد دلار برآورد کرده‌اند.

ادامه در صفحه ۱۲

  
سازمان خصوصی سازی

**آگهی مناقصه عمومی یک مرحله ای**

**سازمان خصوصی سازی در نظر دارد ...**

**شاسه آگهی ۱۵۴۷۲۶۴ م‌الف ۱۹۷۴**

**رجوع به صفحه ۳**

امیرعبداللهیان:

### تبادل پیام با آمریکا در حال انجام است

وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با بیان اینکه هیچ‌وقت از مسیر دیپلماسی و مذاکره فاصله نگرفتیم، تصریح کرد: هیچ‌گاه دنبال یک توافق موقت یا توافق کم در مقابل کم نبوده‌ایم و نخواهیم بود. حسین امیرعبداللهیان درباره تبادل زندانیان و آزادشدن دارایی‌های بلوکه‌شده ایران در کره جنوبی و کندشدن روند انتقال دارایی‌های ما در بانکی...

صفحه ۲



**گفت‌وگوی احمد غلامی با احسان شریعتی به مناسبت انتشار کتاب**

«سنجش پیامدهای هستی‌شناسی هایدگر»

## نهیلیسم غربی نهیلیسم شرقی

عکس سنجش‌های شرق

اغراق نیست اگر بگوییم احمد فردید یکی از بحث‌برانگیزترین متفکران معاصر ایران است. هرچا که سخن از فردید است، آواری از سخنان موافق و مخالف بر سر مخاطبان فرومی‌ریزد و به‌دشواری می‌توان به نقطه انکتابی محکم دست یافت. گویا تقدیر احمد فردید حتی در غیابش با عملکرد دوره حیاتش پیوند خورده است. شاید یکی از کسانی که توانسته با تمام تناقضات او کنار بیاید و نه مفتون و شیداایش باشد و نه شاگردی ناخلف، رضا داوری اردکانی بوده است.

فردید در میان نسل تازه از دانش‌پژوهان فلسفه، نه ایزه نفرت است و نه مرشدی صاحب رداست. نسل جدید، نه او را از فرش به عرش می‌رساند و نه از عرش به فرش می‌برد. اگرچه این نگاه واقع‌بینانه تضمین‌کننده حیات علمی متفکران است؛ اما چندان با روح زمینه و زمانه فرید سازگار نیست و گویا فریدیان بیش از هر چیز هنوز به او رازورزانه می‌نگرند و آشکارگی تناقضات اندیشه‌اش را نمی‌پذیرند. باینکه دکتر علی شریعتی از افراد نزدیک به احمد فردید نبود و با ایشان نیز مراوده‌ای نداشت اما برخی اندیشه‌های او خاصه تعبیر «بازگشت به خویشتن» را فریدی قلمداد می‌کنند و البته نقاط اشتراک و افتراق جدی بین این دو اندیشمند وجود دارد. کتاب «سنجش پیامدهای هستی‌شناسی هایدگر: نقد خوانش احمد فردید» نوشته احسان شریعتی که تز دکترای او در فرانسه است، کوششی است برای برخورد عقلانی با این متفکر به دور از ستایش‌ها و لعن و نفرین‌ها. به مناسبت انتشار این کتاب که چندی پیش منتشر شده است، با احسان شریعتی گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که می‌خوانید.

### یادداشت

### قضیه شکل اول، شکل دوم!\*



حسین حگکو کارشناس اقتصادی

«در مواجهه با پیچیدگی‌ها تصور باشیم و در نهایت درباره آنچه می‌دانیم و نمی‌دانیم، روراست باشیم» (اقتصاد خوب برای دوران سخت، آیتجت بنرجی / استر دوفلو).

نه فقط کارشناسان اقتصادی، بلکه مردم عادی هم به‌خوبی می‌دانند که شش، ۱۰ یا ۲۰ میلیارد دلاری که قرار است از پول‌های بلوکه‌شده کشورمان آزاد شود، گره چاندنی را از این اقتصاد و زندگی و کسب‌وکار جامعه باز نمی‌کند. اقتصادی که همین چند سال قبل در دولت‌های نهم و دهم حدود ۷۰۰ میلیارد دلار در آن دود شد و به هوا رفت. اقتصادی که سالانه حداقل ۱۰ میلیارد دلار خروج سرمایه در آن اتساق می‌افتد. اقتصادی که فقط یک فقره یارانه بنزین آن روزانه بیش از دوهزارو ۶۵۰ میلیارد تومان (بیش از ۵۰ میلیون دلار به قیمت دلار آزاد) و سالانه ۹۵۴ هزار میلیارد تومان است (معادل بیش از ۱۸ میلیارد دلار)؛ عددی که معادل ۶۴ درصد بودجه عمومی دولت در سال گذشته است (رسانه‌ها، ۵/۷). اقتصادی که... این اعداد و ارقام این سؤال را پیش می‌کشد که پس این‌همه سروصدا برای آزادی این چند میلیارد دلار برای چیست؟! آیا مبالغ آزادشده نشانه و مقدمه‌ای برای گره‌گشایی از مشکلات حاد اقتصادی و ارتباط بیشتر با غرب و کاهش تنش‌های منطقه‌ای و جهانی است یا برعکس در حکم هرچه محدودترشدن ارتباطات بین‌المللی و تغییر ریل کامل سیاسی اقتصادی کشور (گردش به شرق) و حتی انزوا و درون‌گرایی بیشتر اقتصادی و بستن درهاست؟! جالب است که همین روزها و درست در یک روز (۵/۲۲) دو مطلب در دو روزنامه مهم کشور منتشر شد که امکان و تمایل به وقوع هریک از این دو فرض را نشان می‌دهد: در سرمقاله روزنامه «کیهان» آمده است: «سکوهای مجازی در ایران عزیز ما که براساس آمار موجود تعداد آنها نزدیک به ۴۰۰ یا متجاوز از ۴۰۰ سکوست، نقش یک دولت را برعهده دارند! «دولت موازی»! که سکوهای مجازی اعضای کابینه آن هستند؛ و صد البته بیرون از اشراف و نظارت نظام بر آنها... این سکوهای مجازی -و نه همه آنها- در حالی به یک دولت موازی تبدیل شده و قوانین جاری نظام را زیر پا می‌گذارند که از خود هیچ سرمایه‌ای به میدان نیاورده‌اند. اسنپ حتی یک خودرو نیز از خود به میان نیاورده و از خودروهای مردم جویای کار بهره می‌برد. دیجی‌کالا و ازکی دلال هستند و از امکانات نظام در این دلالی سود می‌برند. روبیکا، فیلمیو، نماوا و... نیز حال روز مشابهی دارند... مگر امکانات و ظرفیت‌های مورد استفاده آنها متعلق به نظام نیست؟! بنابراین چرا مالکیت و مدیریت آنها در اختیار نظام نباشد؟! ...»

ادامه در صفحه ۳

ادامه در صفحه ۳